

Waardenlijst niveaus

6 juli 2026

V0.9

1. Achtergrond

Er was tot nu toe geen uniforme lijst van Niveaus. Er zijn diverse nationale bronnen met Niveaus, maar deze zijn niet gelijk. Uit een vergelijking van deze bronnen (Wettelijke niveaus OCW, SLO open data, de opleidingseenheden in RIO, het voormalige Onderwijsbegrippenkader (OBK) en de NL-LOM-standaard) bleek dat een (groot) deel van de niveaus en ook soms de benamingen gelijk zijn, maar er ook niveaus zijn zowel qua indeling als benaming verschillen.

De nieuwe Waardenlijst Niveaus moet leidend zijn voor alle onderwijsprocessen en -voorzieningen en daar waar nodig daarbuiten die op de een of andere wijze iets met niveaus van doen hebben. Als bepaalde wensen vanuit partijen, voorzieningen etc. niet goed worden afgedekt door deze waardenlijsten dan kan dat via het beoogde beheerproces worden ingebracht.

2. Waar bestaat de Waardenlijst niveaus uit?

Niveau is in het onderwijs een concept dat afhankelijk van de invalshoek een (iets) andere betekenis en indeling oplevert. **Niveaus** in het wettelijk curriculum (SLO), de niveaus die OCW hanteert, de niveaus uit de NL-LOM standaard en de niveaus die voor de leermiddelenketen relevant zijn, hebben alle een iets andere indeling en aanduiding.

In feite spreken we van meerdere waardenlijsten die wel met elkaar te relateren zijn. De waardenlijsten die we onderscheiden zijn:

- **Wettelijke sectoren OCW** - de onderwijsniveaus die OCW op hoofdniveau onderscheidt. De sector PO omvat basisonderwijs (bo), speciaal onderwijs (so) en voortgezet speciaal onderwijs (vso). De laatste heeft echter qua niveau en inhoud een overlap met het voortgezet onderwijs (vo) en daarom maakt dit het gebruik van deze indeling voor bijvoorbeeld leermiddelen complex (een leermiddel voor een bepaalde onderwijsrichting (bijv. havo) in het vo is meestal ook geschikt voor het vso waar diezelfde onderwijsrichting voorkomt)
- **Hoofdsectorindeling** – een indeling om tegemoet te komen aan gewenste gebruik in onder meer het leermiddelendomein. Hoofdsectoren zijn bijv. VO/VSO en BO/SO. Disclaimer: hoofdsector is een werknaam en deze waardenlijst wordt nu voorgesteld, maar moet nog worden beoordeeld op de bruikbaarheid ervan.
- **Werkingsgebieden ROSA (WG)**¹ – de werkingsgebieden die in het kader van de ketenreferentiearchitectuur ROSA worden gehanteerd.
- **Niveaus – curriculum SLO** – de indeling die SLO hanteert voor het curriculum in het funderend onderwijs.

¹ <https://rosa.wikixl.nl/index.php/Werkingsgebieden>

- **Onderwijsrichting (OR)** – indeling voor het funderend onderwijs waarbij met name voor het vo een verdere uitsplitsing wordt gemaakt (naar praktijkonderwijs, de vmbo leerwegen, havo en vwo).
- **Wettelijke niveaus OCW** – de door OCW vastgestelde onderwijsniveaus.

Voor de samenhang tussen de verschillende waardenlijsten is een overzicht gemaakt (tabblad Samenhang), waarin de relaties tussen de verschillende “niveau-waardenlijsten” gelegd wordt².

Verder kent het onderwijs ook zogeheten **referentiekaders** voor taal en rekenen en voor moderne vreemde talen. Deze referentiekaders zijn voor het bepalen van het niveau waarop een onderwijsdeelnemer zich bevindt bij die vakken. Ze spelen ook een rol in het metadateren van leermiddelen en leermateriaal. Referentiekaders representeren dus wel een ander type niveau dan hierboven toegelicht. Leermiddelen die zich richten op de vakken taal, rekenen en moderne vreemde talen zullen dus beide type niveaus willen hanteren bij het metadateren.

Net zoals dat geldt voor de vakken en leergebieden zal afhankelijk van het beoogde gebruik van niveaus door een afnemer een eigen doorsnede van de informatie gebruikt worden, maar blijven de verschillende doorsnedes die daarbij kunnen bestaan op de achtergrond toch aan elkaar gerelateerd.

Zo heeft het afsprakenstelsel Edu-V een eigen doorsnede om StudyLevel aan te geven. Deze doorsnede is voor het gebruiksgemak in een apart tabblad Edu-V ook opgenomen. De wettelijke niveaus van OCW worden in RIO gehanteerd voor opleidingseenheden die door OCW erkend zijn.

3. Status

De waardenlijst Niveaus is nog in ontwikkeling. De kolommen die in het **geel zijn gearceerd** zijn voorstellen die nog nader geanalyseerd en beoordeeld moeten worden:

- **Hoofdsectorindeling** – uit analyse van het gebruik van metadateren van leermiddelen is gebleken dat een niveau voor het vo dat ook direct voor het desbetreffende vo-deel van het vso kan worden gebruikt gewenst is zodat niet zowel vso als vo apart als metadata moeten worden toegekend. Idem dito voor bo en so.
- **Codes voor onderwijsrichting en werkingsgebied** – De aanduidingen in de verschillende waardenlijsten zijn soms identiek. Dat kan leiden tot fouten als die indelingen naast elkaar worden gebruikt. Om die reden worden er nu unieke codes voorgesteld voor onderwijsrichting (OR) en werkingsgebieden (WG). Als er behoefte is aan een andere codering dan is dat ook mogelijk. Zo worden er in het kader van de NL-LOM standaard al jarenlang in diverse implementaties ook met UUID's gewerkt voor niveau-indelingen. Als blijkt dat die niveaus (grotendeels) overeenkomen met de niveaus in deze waardenlijst dan kan wellicht daarvan gebruik gemaakt worden.
- **Niveaus voor bvo/mbo en ho** – Deze niveaus zijn toegevoegd maar met een zandkleur gearceerd. Ze zijn (grotendeels) afgeleid van de wettelijke niveaus van OCW maar nog niet nader geanalyseerd en afgestemd met vertegenwoordigers uit die sectoren.

² <https://rosa.wikixl.nl/index.php/Werkingsgebieden>

4. Beheerproces Waardenlijst niveaus

In een samenwerking tussen SLO, Kennisnet, Edustandaard, een schoolleverancier in het po en een docent in het vo is op basis van verschillende bronnen een Waardenlijst niveaus initieel opgesteld voor het funderend onderwijs. In verschillende overleggen tussen SLO, Edustandaard en OCW is de lijst afgestemd en verrijkt.

Voor het schooljaar 2025-2026 is deze waardenlijst voor het eerst voorlopig vastgesteld in de Beheergroep Waardenlijsten RIO po-vo en daarna als concept geregistreerd bij Edustandaard. Er is een werkgroep geformeerd met daarin een aantal inhoudelijke experts (onder andere van Edu-V, SLO, Kennisnet met ondersteuning vanuit Edustandaard) om deze waardenlijst inhoudelijk en technisch te beheren en te onderhouden.

Aansluiting wordt gezocht met de werkgroep NL-LOM (NL-LOM is ook geregistreerd bij Edustandaard), omdat die ook behoefte heeft aan een waardenlijst Niveaus en omdat daar ook vertegenwoordiging vanuit het mbo en ho bij betrokken is. Het streven is naar 1 uniforme waardenlijst die zowel bruikbaar is in bestaande implementaties als bij nieuwe toepassingen voor alle onderwijsniveaus.

Dit zal mogelijk leiden tot een bredere werkgroep met vertegenwoordiging vanuit alle onderwijssectoren en de daarin opererende experts en ketenpartners.

Wijzigingsverzoeken worden beoordeeld en verwerkt door die werkgroep tot een concept gedurende een schooljaar. Hiervoor vindt er afstemming plaats met onder meer vertegenwoordigers uit het onderwijsveld, OCW en DUO. Jaarlijks wordt een nieuwe versie van de waardenlijst vastgesteld en gepubliceerd via Edustandaard, in eerste instantie als een “plat excel-bestand” maar op termijn via een meer geautomatiseerde ontsluiting bijvoorbeeld via Linked Open Data.

5. Behoeft in de leermiddelenketen aan uniforme vakken en niveaus

Voor het Edu-V afsprakenstelsel is het wenselijk om te werken met één lijst van vakken met uniforme naamgeving (zowel voor het po als voor het vo), zodat overal in de leermiddelenketen dezelfde benaming gebruikt wordt. Dit gebruik is in combinatie met een Waardenlijst niveaus, waarvoor hetzelfde geldt (zelfde benaming en indeling). Het hanteren van eenduidige lijsten is voor Edu-V belangrijk in twee processen: het bestelproces en het proces om leermateriaal te combineren en arrangeren.

Bestelproces

Voor het bestellen van leermiddelen wordt veelal gebruik gemaakt van een catalogus. In deze catalogus zijn leermiddelen opgenomen van diverse aanbieders. De indeling is veelal op vak en niveau. Voor het kiezen van het juiste leermiddel is naast de vaknaam ook het niveau belangrijk. Deze twee zijn aan elkaar gekoppeld: een vaknaam en niveau geven aan waarvoor het leermiddel bestemd is. Bijvoorbeeld een methode Engels voor de eerste 2 leerjaren van het voortgezet onderwijs. Door het koppelen van deze metadata aan een leermiddel is dat leermiddel te vinden in bijvoorbeeld de voorgenoemde catalogus.

Voor een goed en volledig overzicht voor de scholen is het belangrijk dat er een eenduidige benaming van de vakken gehanteerd wordt. Er kan dan op één vaknaam gezocht en niet op verschillende varianten van de vaknaam. Als er meerdere vaknamen zijn voor hetzelfde vak, dan

zorgt dat voor verwarring op de scholen. De docent/leerkracht krijgt bij het zoeken naar een leermiddel voor z'n vak dan niet het totale beschikbare aanbod. Hij/zij zoekt waarschijnlijk op één naam. Worden er door de diverse aanbieders van leermiddelen meerdere afwijkende vaknamen en niveau-aanduidingen gebruikt dan komen daardoor mogelijk leermiddelen niet uit de zoekopdracht naar voren die wel relevant zijn voor deze docent/leerkracht.

Leermateriaal combineren en arrangeren

Voor het kunnen combineren en arrangeren van leermateriaal wordt een combinatie van leermaterialen van meerdere aanbieders ingezet in de lessen. Docenten zoeken naar leermateriaal dat past bij het vak en daarom is het belangrijk dat er met een eenduidige vakkenlijst gewerkt wordt in combinatie met een eenduidig niveau. Op deze manier zoeken en vinden ze leermateriaal dat past bij hun vak. Als er geen vakkenlijst is met uniforme benaming, dan zullen niet alle relevante leermaterialen getoond worden bij een zoekopdracht naar leermateriaal voor bepaald vak X.